

само као правни, него и као политички акт или, боље рећи, правно-политички акт јер изражава одређену политичку структуру, односе снага водећих политичких групација у друштву. Најважнији задатак устава у овом политичком смислу је да разграничи државу од човека, сферу слободе и права човека, односно сферу слободног друштва од сфере државне интервенције. Устав у овом политичком смислу треба да одражава облик владавине, постојеће државно уређење, организацију власти, својинску и друштвено-економску структуру и то би био онај стварни устав према коме би имао да се подеси и формално проглашени устав.

Сврха таквог устава у политичком смислу је да ограничи власт и спречи њену самовољу или, речено у слободној политичкој интерпретацији, да постави правила која обезбеђују фер-плеј у друштву. Дакле, то би била правила „игре“ по којима би се понашали политички субјекти у друштву. Политички одређен, устав открива везу са политичким животом, са државом и њеном влашћу и показује се у важној мисији да ограничи и усмери центре власти, да пре свега успостави контролу политичке власти.

5. СОЦИОЛОШКИ ПОЈАМ УСТАВА

Ово, социолошко, гледиште инсистира на вези устава и друштвене стварности, а не његовом свођењу на формално-правну структуру и његове норме. По њему, устав није формално-правни акт, документ, већ се наспрам таквог устава поставља стварни устав који му је често и супротстављен. Занимљиво гледиште о уставу у овом смислу је дао својевремено Фердинанд Ласал, вођ немачке социјалдемократије. Он је тврдио да устав (и закон) чини стварни однос сила које постоје у друштву, однос друштвених снага, тако да устав и закон по својој суштини не могу бити ништа друго него оно што су стварно.

На примеру Устава Пруске од 1850. Ласал је изоштрио ову разлику доказујући да стварни устав постоји као реални, фактички однос снага у друштву, а да је формални обичан лист хартије. Све оно што се напише на листу хартије, а противуречи стварном уставу односно суштинском односу снага у друштву, по Ласалу није питање права, него силе и писани устав има смисла само ако одражава реални однос друштвених снага.